

РЕЗЮМЕ

Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ VI-A ИПП България - Турция 2021-2027

Процесът на програмиране започна през 2019 г. с регионални консултации от двете страни на границата, допълнени от паралелно проучване на трансграничните териториални нужди и потенциали – и двете предоставиха данни и тенденции „отдолу-нагоре“. По време на срещите с заинтересовани страни на регионални ниво бяха потвърдени някои добре познати териториални предизвикателства като продължаващи и все още нерешени (липса на разнообразни възможности за работа, слаби умения за наемане на работа, висок риск от бедност и социално изключване, ниски доходи, неравномерно икономическо и целогодишно развитие на туризма в трансграничния район, и др.). По този начин участниците предложиха на програмните органи да търсят нови програмни подходи за преодоляване на резките секторни различия и засилване на териториалното сближаване на района на ТГС. Бе потвърдена необходимостта за осигуряване на равен достъп на МСП до програмните ресурси, и възприемането на предприятията като подпомагане на промяната, отговаряща на техните специфични нужди. Това се разглежда като един от иновативните начини програмата да се адаптира към онези, които най-много се нуждаят от нея. Положително бе оценена перспективата за създаване на трансгранични вериги с добавена стойност в определени сектори, особено в енергийния сектор, като се отчита ролята на района за ТГС като стратегическо пресичане на енергийни коридори, свързващи доставчиците на енергия от изток и потребителите на енергия в запад, чиито външни ефекти обаче носят значителна опасност за околната среда за региона. Поради това участниците в консултациите изразиха необходимостта от повече трансгранични координирани действия в областта на енергетиката и околната среда. Темата за миграцията, която играе важна роля за програмния район, е оставена в ръцете на съответните публични органи от двете страни на границата, които да предприемат действия за нейното решаване. Ето защо, успоредно с регионалните консултации, беше осъществен отделен кръг от институционални консултации по ТГС, посветени на миграцията, за да се изберат проектни идеи от стратегическо значение. Разговорите с представители от съответните правоприлагащи институции от България и

Турция разкри, че до момента няма достатъчно съвместни действия за институционално и оперативно сътрудничество за укрепване на доброто управление на миграцията в трансграничния район по координиран и солидарен начин., въпреки непрекъснатите актуални дискусии, предизвикани от бежанската криза през 2015 г. По този начин българските и турските правоприлагащи институции се съгласиха да разработят и предложат съвместен проект от стратегическо значение, насочен към укрепване на нивото на институционално сътрудничество в областта на управлението на миграцията. Очаква се резултатите от стратегическия проект на Програмата за ТГС да засилят допълнително общите усилия, сътрудничество и координация на ЕС и Турция в управлението на незаконната миграция.

Стратегическият и тематичният обхват на Програмата за трансгранично сътрудничество напълно съответства на програмната рамка на Инструмента за предприсъединителна помощ III. Решението за предоставяне на подкрепа за „зеления“ преход на предприятията, от гледна точка на енергийната ефективност и перспективите на кръговата икономика, както и подкрепата за институционално трансгранично сътрудничество срещу откритата незаконна миграция във вътрешността са изцяло в съответствие с политиката на разширяване на ЕС и Зелената сделка на ЕС.

Следователно, очаква се Програмата да допринесе за процеса на разширяване и, в същото време, за укрепване на териториалното сближаване, като се вземат предвид социално-икономическите противоположни тенденции, които в момента протичат в района на трансграничното сътрудничество. Предвид всичко това, както и отчитайки необходимостта от запазване на културните, социални и икономически връзки между регионите на двете страни, Съвместната работна група за програмиране одобри следната обща цел на Програмата: **За укрепване на териториалното сближаване на трансграничния регион България-Турция.**

Програмната цел е амбициозна – наблюдават се резки териториални различия между програмните райони с екстремни и противоположни диапазони на социално-икономическо развитие, докато цялостното икономическо представяне на програмния район остава ниско в ЕС и под средното за страната. Програмният отговор на това предизвикателство е очертаването на програмния Приоритет „Интегрирано развитие на трансграничния регион“,

като 65% от бюджета на програмата е предназначен за постигане на устойчив икономически растеж, базиран на повишаване конкурентоспособността на местната икономика, дигитална и зелена трансформация и разширяване на достъпа и подобряване на качеството на услугите от общ интерес, вкл. намаляване на замърсяването и негативните ефекти от изменението на климата. Изпълнението на Приоритета чрез специална Интегрирана териториална стратегия е насочено към териториални предизвикателства като висока безработица (особено младежка) и риск от бедност, ниски доходи, слабо развит трансграничен туризъм, зелени, дигитални и мрежови бизнес възможности. Интегрираното развитие напълно съответства на целта на Програмата, тъй като и двете концепции предпоставят силно сътрудничество между териториалните участници.

Основни характеристики на програмния регион:

Районът на трансгранично сътрудничество между България и Турция се намира в Югоизточна Европа и обхваща 5 териториални единици NUTS III (или еквивалентни на тях), а именно: 3 области от българска страна – Бургас, Ямбол и Хасково и 2 провинции от турска страна – Одрин и Къркларели. Границата между България и Турция е с дължина близо 288 км. с три гранични контролно-пропускателни пункта. В трансграничния регион живеят 11,76 % от общото население на двете държави. В него се отличават няколко големи града като Бургас, Ямбол и Хасково, от българска страна и Одрин и Къркларели, от турска страна. Граничният регион се оценява като притежаващ богато културно и природно наследство и висока степен на екологична чувствителност по отношение на изменението на климата.

Основното съвместно предизвикателство на региона на трансграничното сътрудничество за периода 2021—2027 г. е да поеме по-технологичен курс на развитие, като се възползва от икономическите резултати, водещи до растеж, както и да намали неравенствата в доходите и различията в достъпа до услуги от общ интерес. Като цяло, от двете страни на границата се наблюдават редица противоположни икономически тенденции, като по този начин се създават благоприятни предпоставки за обмен и споделяне на знания и добри практики, които в крайна сметка ще допринесат за изграждането на кооперативни трансгранични икономически отношения. Регионът попада в групите региони

с риск от бедност и социално изключване, неравенство по отношение на доходите, застаряване на населението, недостатъчно развитие на регионални вериги за създаване на стойност и предприемачество, с необходимост от предприемане на технологична трансформация и създаване на конкурентоспособна бизнес среда.

Установените съвместни нужди от инвестиции отразяват очертаните териториални различия, предизвикателства и предимства, както и целите на Териториалната програма до 2030 г., която има за цел да засили солидарността при насърчаването на сближаването и намаляването на неравенствата между по-добрите места и тези с по-малко проспериращи перспективи или изоставащи.

Общ бюджет на програмата: **34 415 251 евро**

Допустими дейности и бенефициенти по приоритети:

Приоритет(II)	Специфични цели	Бюджет в евро
П 1: Щадящ околната среда трансграничен регион	1.1 Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове	7 608 662
	1.2 Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика	
П 2: Интегрирано развитие на трансграничния регион	2.1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските	24 816 287
П 3: По-сигурен трансграничен регион	3.1 Управление на миграцията Изпълнението на целта се подкрепя от стратегически проект, свързан с укрепването на капацитета на правоприлагащите институции от двете страни на границата за справяне с незаконната миграция в дух на сътрудничество и солидарност Изпълнители: Областните дирекции на МВР - Хасково, Бургас и Ямбол и полицейското управление в провинция Одрин и Къркларели.	1 990 302

	Потенциален партньор: ГД „Изпълнение на митниците“ на Министерството на търговията, Турция	
Общ бюджет		34 415 251

П 1: Щадящ околната среда трансграничен регион

Специфична цел 1.1 Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове

Дейности:

- Инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове и потреблението на енергия през целия жизнен цикъл на промишлеността, включително чрез замяна на старото оборудване с ново, по-енергийно ефективно;
- Инвестиции за енергийна ефективност на сграден фонд, собственост на предприятия, когато в тях се извършват производствените процеси;
- Инвестиции за прилагане на цифрови решения за събиране и анализиране на данни за емисиите на парникови газове и потреблението на енергия на ниво предприятие с цел подпомагане на вземането на решения, базирани на данни;
- Инвестиции за внедряване на енергийни системи за информация и управление в реално време и приложения за крайното потребление на енергия;
- Провеждане на одити на енергийна ефективност, но само като дейност (неразделна част) на проекти, прилагащи технологични решения за намаляване на потреблението на енергия в промишлените процеси и мерки за енергийна ефективност на сградния фонд, собственост на предприятията;
- Съвместно разработване на нови и осигуряване на достъп до съществуващи технологични решения за енергийна ефективност и намаляване на емисиите от парникови газове;
- Подобряване на обмена на ноу-хау, добри практики и информация между съответни местни предприятия от двете страни на границата, в областта на енергийната ефективност и намаляването на емисиите на парникови газове;
- Съвместни обучения и предоставяне консултантски услуги на предприятия в областта на енергийната ефективност;

Целеви групи:

- Микро, малки и средни предприятия (ММСП)

Специфична цел 1.2 Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика

Дейности:

- Разработване на по-дълготрайни и подходящи за повторна употреба, поправка и рециклиране продукти, включително закупуване на съответното технологично оборудване. Моделите, които подлежат на рециклиране, следва да бъдат всеобхватни, като се има предвид инфраструктурата за рециклиране. Регулаторните органи следва да съпоставят квотите за рециклиране (напр. процент на рециклиране в ЕС на 75 % от отпадъците от опаковки до 2030 г.) с регионалния капацитет и да планират разширяването на потоците за рециклиране в координация с тези квоти.
- Разработване на нови бизнес модели, основани на наемане и споделяне на стоки и услуги (т.нар. модели продукт като услуга);
- Разработване на кръгови бизнес модели за насърчаване на създаването на тясна регионална верига за създаване на стойност чрез използване на модели на сътрудничество между предприятия, предприятия и потребители и потребители;
- Разработване на кръгови бизнес модели, решения и продукти на биологична основа;
- Подкрепящи мерки за споделяне на знания, методология на проектиране, иновационни лаборатории/центрове, групиране в клъстери като подходи за насърчаване на кръгови продукти и кръгови производствени процеси;
- Разработване на регионални практики за сертифициране, които възнаграждават регионални продукти въз основа на техните различни показатели за устойчивост, влияние върху околната среда и потенциал за кръгово потребление.

Целеви групи:

- Микро, малки и средни предприятия (ММСП), включително тези, организирани като кооперации и социални предприятия

II 2: Интегрирано развитие на трансграничния регион

Специфична цел 2.1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността в райони, различни от градските райони

Дейности:

- Съвместни действия за насърчаване на предприемачеството, цифровизацията (вкл. основани на ИКТ решения за управление и производство, като управление на връзките с клиентите (CRM), Платформа за данни на клиентите (CDP), планиране на ресурсите на предприятието (ERP) чрез технологична модернизация, участие в регионални вериги за създаване на стойност и интернационализация, прилагане на нови бизнес и технологични иновационни модели, модернизиране на производствените и информационните стратегии, по-широко внедряване на принципите и решенията за кръговост, маркетинг и научни изследвания. Ще бъде ясно съобщено на потенциалните кандидати, че по този приоритет ММСП няма да получават директна подкрепа за прилагане на модели на кръгова икономика, за да се разграничи тази подкрепа от другата по приоритет 1. Юридически лица, различни от ММСП, могат да кандидатстват или участват като партньори в интегрирани проекти от значение за кръговата икономика.
- Повишаване на квалификацията и изграждане на нови знания и умения на местните служители и незаемите с работа, учене или обучение лица; разработване на нови или подобряване на съществуващите условия за дистанционна работа; приемане на нови практики за управление на човешките ресурси с цел справяне с по-младите поколения;
- Разработване на нови интегрирани регионални туристически продукти, където е приложимо, с нулев отпечатък върху околната среда, с цел преодоляване на сезонния характер на сектора, увеличаване на броя на посетителите и нощувките, подобряване на достъпа и качеството на туристическата инфраструктура чрез укрепване на връзките между природни и културни обекти, включително чрез подобряване на велосипедната мрежа; надграждане на практиките за маркетинг и брендиране;

- Насърчаване на съвместни действия за развитие на екосистемни практики и услуги при управлението на природни активи с туристически потенциал;
- Подкрепа за действия, насочени към широко прилагане на ориентирани към потребителите подходи при предоставянето на услуги от общ интерес, както и чрез включване на цифрови и екологични решения за обслужване в трансгранична среда;
- Осъществяване на съвместни действия за намаляване на замърсяването и въглеродния отпечатък и осигуряване на чист въздух, вода и храна, както и за адаптиране към изменението на климата и за предотвратяване и смекчаване на последствията от естествени и причинени от човека бедствия.

Целеви групи:

- Население в трансграничния район (население на областите Бургас, Хасково и Ямбол и провинции Одрин и Къркларели)
- Местни/регионални органи и органи, регионални структури на централни публични органи;
- Гражданско общество;
- Неправителствени организации;
- Научноизследователска и развойна дейност, академични институции и институции за обучение;
- Социални институции;
- ММСП.

П 3: По-сигурен трансграничен регион

Специфична цел 3.1 Подобряване на управлението на миграцията

Инвестициите ще бъдат под формата на проект от стратегическо значение, свързан с укрепването на капацитета на правоприлагащите институции от двете страни на границата за справяне с незаконната миграция.

Стратегически проект, свързан с укрепването на капацитета на правоприлагащите институции от двете страни на границата за справяне с незаконната миграция в дух на

сътрудничество и солидарност, ще бъде насочен към ИНТЕРРЕГ приоритета „По-сигурен граничен район“, Специфична цел „По-безопасна и по-сигурна Европа“.

С увеличаването на броя на бежанците, които пребивават в България и Турция в резултат на продължаващия миграционен натиск в областта на трансграничното сътрудничество, стана очевидна необходимостта от засилване на институционалната координация за оперативно сътрудничество в областта на установената незаконна миграция във вътрешността. Регионалните дирекции на Министерство на вътрешните работи в Хасково, Бургас и Ямбол, България, и правоприлагащите отдели на провинции Одрин и Къркларели, Турция, до момента са изолирани от огромната институционална и финансова подкрепа на ЕС в областта на незаконната миграция, която се предоставя основно на граничните органи. Изброените по-горе институции се занимават с незаконни мигранти, заловени на територията на съответната държава (засичане във вътрешността) поради липсата на всеобхватна стратегия за сътрудничество в областта на незаконната миграция и на капацитет за координиране и прилагане на такава стратегия.

Дейностите, предвидени в рамките на този проект са насочени към повишаване на способностите на служителите на правоприлагащите органи от двете страни и едновременно увеличаване на трансграничното въздействие, като всички те ще допринесат за постигането на конкретната цел. Планираните обучения ще повишат познанията за нормативната уредба на международно и европейско равнище и ще повишат езиковите умения, които ще играят важна роля за намаляване на пречките, дължащи се на езика. Предоставянето на специализирано оборудване ще осигури на служителите на правоприлагащите органи необходимото оборудване за по-ефективна борба с незаконната миграция. Проектът ще спомогне за изграждането на система в случай на бъдещи кризи и ще промени начина на реакция от реакции на извънредна база към трайни решения и всичко това може да бъде направено, ако в процеса участват ключови институционални участници, обхващащи двете основни области, в които е установена незаконна миграция – на границата и във вътрешността на страната.

Партньори по проекта ще бъдат Регионална дирекция на Министерство на вътрешните работи Хасково, Регионална дирекция на Министерство на вътрешните работи

Бургас и Регионална дирекция на Министерство на вътрешните работи Ямбол от българската страна, а от турска страна – управител на Одрин и управител на Къркларели.

Дейности:

- Провеждане на обучения, обмен на опит и добри практики, учебни посещения с цел подобряване на институционалното сътрудничество и капацитета;
- Мерки за повишаване на сигурността в градските и крайградските райони на трансграничния регион;
- Доставка на специализирано оборудване/устройства за подобряване на техническите възможности и повишаване на физическия капацитет на служителите/службите на правоприлагащите органи в трансграничния регион.

Целеви групи:

- Население в трансграничния район (население на областите Бургас, Хасково и Ямбол и провинции Одрин и Къркларели);
- Посетители в трансграничния регион;
- Мигранти и лица, търсещи убежище;
- Публични органи и доставчици на услуги;
- Предприятия;
- Потенциални инвеститори и местни икономически оператори;
- Правоприлагащите органи в граничния район;

Бенефициенти:

- Областни дирекции на МВР – Хасково, Бургас и Ямбол;
- Правоприлагащ отдел в провинции Одрин и Къркларели;
- Други правоприлагащи органи.